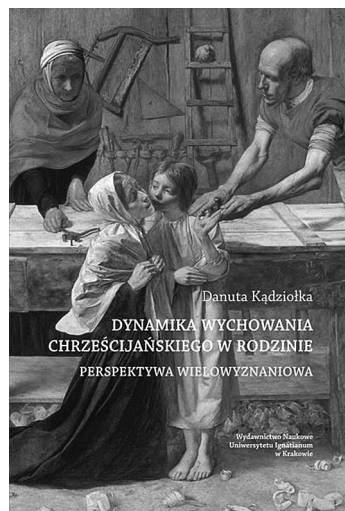

Andrzej Grudziński*

Wychowanie chrześcijańskie w rodzinie

Recenzja książki Danuty Kądziołki *Dynamika wychowania chrześcijańskiego w rodzinie. Perspektywa wielowyznaniowa*

Autorka publikacji, Danuta Kądziołka jest adiunktem w Instytucie Nauk o Wychowaniu na Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania w rodzinach wielopokoleniowych i wielowyznaniowych. Bada relacje międzypokoleniowe, różnice wynikające z przekazu wartości i tradycji oraz ich wpływ na rozwój dziecka i funkcjonowanie rodziny. Istotnym obszarem jej badań jest także rola rodziny w procesie edukacyjnym, zwłaszcza w kontekście dzieci z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi. Interesuje się edukacją alternatywną, w tym edukacją domową oraz innowacyjnymi metodami nauczania, które sprzyjają rozwojowi kompetencji dzieci. W swojej pracy uwzględnia również aspekt logopedyczny oraz wsparcie dzieci ze spektrum autyzmu (ASD), podkreślając znaczenie środowiska rodzinnego w procesie terapii i edukacji.

* Andrzej Grudziński (ORDIC: 0000-0002-3872-5192) – dr, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, kontakt: andrzej.grudzinski@ignatianum.edu.pl

Omawiana praca¹ podejmuje tematykę z zakresu dwóch subdyscyplin pedagogicznych: pedagogiki rodziny oraz pedagogiki religii, których głównymi kategoriami pojęciowymi są odpowiednio: wychowanie w rodzinie i wychowanie chrześcijańskie. Rodzina w powszechnym rozumieniu stanowi pierwsze środowisko rozwoju i wychowania człowieka. To właśnie od niej w dużym stopniu zależy kondycja ludzka, przyjmowane wartości i normy, a także dojrzałość osobowa i religijna². Proces wychowania w niej zachodzący obejmuje „wszelkie wpływy wychowawcze dotyczące członków rodziny, emitowane na jej gruncie, bądź poza nią, lecz zawsze z nią związane bezpośrednio lub pośrednio”³. W przypadku rodziców wychowujących dzieci po chrześcijańsku wpływy te powinny wzbudzić w wychowanku wiarę w Boga oraz nauczyć go umiejętności wyrażania jej przez modlitwę, doprowadzić do dojrzałego osobowego wybierania wartości i rozwinięcia poczucia odpowiedzialności, poprzez kształtowanie sumienia⁴.

Ponieważ zarówno ludzie, jak i warunki, w których zachodzi wychowanie, są niepowtarzalne, a każdy człowiek podlega rozwojowi, zmienia się także i doskonali proces wychowania oraz realizowane cele i stosowane środki wychowawcze. Wiąże się to z nadaniem wychowaniu charakteru dynamicznego⁵, do którego odnosi się tytuł recenzowanej książki.

Celem, który przyświecał Autorce podczas tworzenia jej treści jest „ukazanie potencjału wychowawczego chrześcijaństwa oraz dynamiki realizowania go w rodzinie chrześcijańskiej, a także próba odpowiedzi na fundamentalne pytanie: Jakie są istotne aspekty potencjału wychowawczego chrześcijaństwa i jak przejawia się dynamika jego realizacji w życiu rodzinnym? Zgromadzone treści mają rzucić nowe światło na rolę wiary chrześcijańskiej w kształtowaniu wartości, interakcji międzypokoleniowej dynamiki rodzinnej, rysując jego pełniejszy obraz⁶.

- 1 D. Kądziołka, *Dynamika wychowania chrześcijańskiego w rodzinie. Perspektywa wielowyznaniowa*, Kraków 2024, ss. 315.
- 2 E. Osewska, *Rodzina i szkoła w Polsce wobec współczesnych wyzwań wychowawczych*, Kraków 2020, s. 15.
- 3 A. W. Janke, *Wychowanie w rodzinie*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 7: V–Ż, Warszawa 2008, s. 489.
- 4 A. Rynio, *Wychowanie religijne*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 7: V–Ż, s. 455.
- 5 J. Majka, *Wychowanie chrześcijańskie – wychowaniem personalistycznym*, w: *Wychowanie personalistyczne*, red. F. Adamski, Kraków 2005, s. 162–163.
- 6 D. Kądziołka, *Dynamika wychowania chrześcijańskiego w rodzinie. Perspektywa wielowyznaniowa*, Kraków 2024, s. 9.

Strukturalnie, omawiana praca składa się z trzech rozdziałów, a także wstępu, zakończenia, bibliografii oraz indeksu osób. Realizując założony cel Kądziołka rozpoczyna od zaprezentowania genezy chrześcijańskiej tradycji wychowania, ukazując zmiany w sposobie rozumienia i definiowania tradycji, główne nurty badawcze odnoszące się do jej istoty i znaczenia, a także pojmowania przez chrześcijaństwo. Autorka klarownie przedstawia społeczno-historyczne konteksty podziałów chrześcijaństwa od czasów Kościoła pierwotnego do Kościoła okresu poreformacyjnego. W dalszej kolejności opisuje główne nurty chrześcijańskie w Polsce: katolicyzm, prawosławie oraz protestantyzm.

Omawia również kwestie odnoszące się do wychowania w rodzinie wielopokoleniowej. Przekonująco uzasadnia wybór tej formy życia rodzinnego, stwierdzając, że „każda generacja w rodzinie wielopokoleniowej pełni ważną rolę w procesie wychowawczym dzieci i wnuków, a relacja i więź z innymi członkami rodziny wpływa na kształtowanie tożsamości każdego pokolenia. Rodzina wielopokoleniowa ma także większy potencjał wychowawczy”⁷. W tej części pracy przejrzysto ukazują na tle współczesności zagadnienia odnoszące się do rodzin wielopokoleniowych, specyfikę procesu wychowania w rodzinie, międzypokoleniowe uczenie się oraz realizację wychowawczej funkcji rodziny przez rodziców i dzieci. Ostatnia część książki została poświęcona sposobom realizacji wychowania chrześcijańskiego w trzech głównych denominacjach chrześcijańskich obecnych w Polsce.

Warte zauważania jest prezentowanie treści pracy w kontekście interdyscyplinarnym: teologicznym, historycznym, socjologicznym i psychologicznym. Czytelnik może jednak odnieść wrażenie, że fakty z zakresu teologii i historii Kościoła, na które powołuje się i o których pisze Autorka są fragmentami zaprezentowane zbyt dokładnie i szczegółowo, biorąc pod uwagę tematykę pracy, odnoszącą

7 Tamże, s. 146.

się do pedagogiki. Ponadto, podkreślając dokonującą się na przełomie XIX i XX wieku zmianę w traktowaniu dziecka, wyrażającą się w zwiększonym dostrzeganiu jego praw, autonomii i indywidualności, nie określa pojawiającej się wówczas tendencji mianem „Nowego Wychowania”⁸.

Przy opracowywaniu tematu podjętego w omawianej pracy Autorka wykorzystwała bogatą literaturę źródłową, na którą składają się dokumenty i źródła kościelne, akty prawne oraz publikacje z zakresu pedagogiki, teologii, socjologii, psychologii z różnych ośrodków naukowych⁹.

Recenzowana praca jest wartościową publikacją, zarówno ze względu na jej walory poznawcze, jak i wymiar pedagogiczny. Podejmowane przez Kądziołkę kwestie są niezwykle aktualne ze względu na zachodzące przemiany o charakterze społecznym i kulturowym, charakteryzujące się postępującym kryzysem życia małżeńsko-rodzinnego oraz narastającą sekularyzacją. Książka stanowi cenną i ważną refleksję nad dynamiką wychowania chrześcijańskiego w rodzinie, wykazując zdolność rodziny do odnajdywania się w meandrach współczesności, z zachowaniem wartości i zasad charakterystycznych dla wychowania chrześcijańskiego.

Bibliografia

- Janke A. W., *Wychowanie w rodzinie*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 7: V–Ż, Warszawa 2008, s. 488–497.
- Kądziołka D., *Dynamika wychowania chrześcijańskiego w rodzinie. Perspektywa wielowyznaniowa*, Kraków 2024.
- Majka J., *Wychowanie chrześcijańskie – wychowaniem personalistycznym*, w: *Wychowanie personalistyczne*, red. F. Adamski, Kraków 2005, s. 155–168.
- Osewska E., *Rodzina i szkoła w Polsce wobec współczesnych wyzwań wychowawczych*, Kraków 2020.
- Rynio A., *Wychowanie religijne*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. 7: V–Ż, Warszawa 2008, s. 449–457.

8 Tamże, s. 221.

9 Tamże, s. 267–302.